



28

9T 9/98-234

to rozhodnutí nabylo právní moci

dne 13. 8. 1998
Krajský soud v Českých Budějovicích
pobočka v Táboře
dne 14. 8. 1998

USNESENÍ

Krajský soud v Českých Budějovicích - pobočka v Táboře
v hlavním líčení dne 9. března 1999 v trestní věci
obžalovaného

Aloise Š e d i v é h o ,

nar. [redacted] 1929 ve Větrověch, okr. Tábor, důchodce, r.č.
[redacted], bytem Větrovy [redacted], okr. Tábor,

podle § 223 odst. 1 tr.ř. z důvodů § 11 odst. 1 písm. a)
tr.ř. rozhodl

t a k t o :

I. Obžalovaný je účasten amnestie prezidenta republiky
ze dne 9. května 1960 (publikované ve Sbírce zákonů pod čís.
54/1960).

II. Podle části II. čl. V. rozhodnutí prezidenta
republiky o této amnestii se trestní stíhání obžalovaného
pro skutek popsany v obžalobě KSZ České Budějovice - pobočka
v Táboře č.j. 4 KZv 5/95, zjištěný a potvrzený provedeným
dokazováním v hlavním líčení a spočívající v tom, že

7.1.1953 v dopoledních hodinách jako příslušník PSÚ 8237
Volary, zařazený tehdy jako svobodník u 16. roty a jako
velitel hlídky spolu s voj. M. NOVÁKEM, příslušníkem 15.
roty, ohledně něhož trestní stíhání bylo podle § 231 odst.
1 tr.ř. z důvodů § 223 odst. 1 tr.ř. a s přihlédnutím k §
11 odst. 1 písm. e) tr.ř., zastaveno, protože v něm nebylo
možno pokračovat, když zemřel (usnesení KS Č. Budějovice
- pobočka v Táboře, sp.zn. 9T 9/98, které nabylo právní moci
4.9.1998), na státní hranici mezi ČSR a Rakouskem při
pronásledování narušitele - příslušníka vlastní jednotky
čet. z pov. Aloise JERÁBKKA, nar. 16.1.1927, překročil státní
hranici v prostoru vymezeném hraničními kameny 1/6 - 1/9 JV
od kóty 1378 (Plechý) a obcí Zwiesselwiesen v Rakousku,
pronikl do hloubky cizího státu do vzdálenosti kolem 1 500
metrů a vedl zde proti unikajícímu čet. z pov. A. JERÁBKOVÍ
spolu s M. NOVÁKEM mířenou střelbu ze služebních zbraní,
načež A. JERÁBEK byl zraněn a utrpěl průstřel levého stehna,
pravé nohy a hrudníku vpravo se vznikem pneumothoraxu
(vniknutí vzduchu do hrudní dutiny) a kolapsu pravé plíce
s dobou léčení nejméně 6 týdnů, po způsobeném zranění byl

zadržen, odtažen zpět na území ČSR, kde byl vzat do vyšetřovací vazby, odsouzen a následně 5.12.1953 pro pokus trestného činu velezrady popraven,

a v němž je spatřován trestný čin zbavení osobní svobody podle § 232 odst. 1,2 tr.zák., spáchaný ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr.zák. a takto posuzovaný za použití § 5 zák.č. 198/1993 Sb. o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu, a dnes platné právní úpravy uvedené v zák.č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů, který je pro posouzení příznivější, než zák.č. 86/1950 Sb., platný v době spáchání uvedeného trestného činu, jakož i za použití § 17 odst. 2 písm. b) tr.zák.,

z a s t a v u j e ,

protože v něm nelze pokračovat, když to nařídil prezident republiky, uživ svého práva udílet amnestii.

O d ů v o d n ě n í :

Dne 20.11.1996 podal krajský státní zástupce obžalobu, kterou obvinil Aloise ŠEDIVÉHO, nar. 17.9.1929, a Milana NOVÁKA, nar. 16.6.1932, ze spáchání trestného činu zbavení osobní svobody podle § 232 odst. 1,2 tr.zák. formou spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr.zák. Učinil tak za použití § 5 zák.č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu a podle dnes platné právní úpravy uvedené v zák.č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů, který je pro posouzení příznivější než zák.č. 86/1950 Sb. platný v době spáchání uvedeného trestného činu a za použití § 17 odst. 2 písm. b) tr.zák.

Podle obžaloby se daného činu měli oba jmenovaní dopustit tím, že 7.1.1953 v dopoledních hodinách jako příslušníci PSÚ 8237 Volary, zařazení tehdy svob. A. ŠEDIVÝ u 16. roty jako velitel hlídky a voj. M. NOVÁK u 15. roty na státní hranici mezi ČSR a Rakouskem, při pronásledování narušitele - příslušníka vlastní jednotky čet. z pov. Aloise JERÁBKKA, nar. 16.1.1927, překročili tuto státní hranici v prostoru vymezeném hraničními kameny 1/6 - 1/9 JV od kóty 1378 (Plechý) a obcí Zwiesselwiesen v Rakousku, pronikli do hloubky cizího státu více než 1 500 metrů a vedli zde proti unikajícímu čet. z pov. A. JERÁBKOVÍ mířenou střelbu ze služebních zbraní, přičemž po zásahu z pušky, nejprve voj.

M. NOVÁKA a poté i svob. A. ŠEDIVÉHO, byl četař A. JERÁBEK zraněn, a to průstřelem levého stehna, pravé nohy, průstřelem hrudníku pravo se vznikem pneumothoraxu (vniknutí vzduchu do hrudní dutiny) a kolapsu pravé plíce, s dobou léčení nejméně 6 týdnů. Po způsobeném zranění byl těmito příslušníky PS zadržen, odtažen zpět na území ČSR, kde byl vzat do vyšetřovací vazby, odsouzen a následně dne 5.12.1953 z trestného činu velezrady popraven.

Krajský soud tuto obžalobu projednal v hlavním líčení ve dnech 17. a 18.2.1997. V průběhu tohoto hlavního líčení osobně vyslechl oba výše jmenované, dále pak jako svědky J. ARNOŠTA, L. BUDÍKA, M. MÁLKA, J. ANDRLEHO, M. ONDRÁČKA a K. MERUNKU. Dále konstatoval svědecké výpovědi L. MANDLA, J. VOPLAKALA, L. VALENTY, M. SEDLMAJERA a K. TOMANA. Přečetl všechny listinné důkazy, znalecké posudky, konstatoval fotodokumentaci a další důkazní prostředky. Především přečetl osobní spis státobezpečnostního vyšetřování proti čet. z pov. A. JERÁBK, trestní spis jmenovaného, vedený u býv. VVP Praha PSP 85 pod sp.zn. T 16/1953, archivní materiály vedené pod přílohou II., sbírku zákonů č. 69/1951, nařízení MNB ze dne 14.7.1951 o právu příslušníka PS použít zbraně, Směrnice pro výkon služby Pohraniční stráž platné od 21.7.1950 a v době popisovaného případu, dokumentaci ze svazku I. spisu vedeného pod sp.zn. 9T 9/98.

Po provedeném dokazování rozhodl usnesením podle § 223 odst. 1 tr.ř. z důvodů § 11 odst. 1 písm. a) tr.ř. tak, že výše jmenovaní A. ŠEDIVÝ a M. NOVÁK jsou účastní amnestie prezidenta republiky ze dne 9.5.1960, publikované ve sb. zákonů pod č. 54/1960, a podle části II., čl. V. rozhodnutí prezidenta republiky o této amnestii trestní stíhání obou obviněných pro shora uvedený skutek zastavil, protože v něm nelze pokračovat, když to nařídil prezident republiky, uživ svého práva udílet amnestii.

Stížnost krajského státního zástupce, podanou proti rozhodnutí krajského soudu o zastavení trestního stíhání obou obviněných, Vrchní soud v Praze usnesením z 20.3.1997, sp.zn. 11 To 19/97, jako nedůvodnou podle § 148 odst. 1 písm. c) tr.ř. zamítl.

Proti citovanému usnesení Vrchního soudu v Praze podala ministryně spravedlnosti České republiky stížnost pro porušení zákona v neprospěch, ale i ve prospěch A. ŠEDIVÉHO a M. NOVÁKA s tím, že vrchní soud napadeným rozhodnutím porušil zákon a zákon byl porušen i postupem a rozhodnutím soudu I. stupně.

Nejvyšší soud České republiky 29.10.1997 svým rozsudkem pod sp.zn. 1 Tzn 17/97 rozhodl tak, že usnesením Vrchního soudu v Praze z 20.3.1997, sp.zn. 11 To 19/97, byl porušen zákon v ustanoveních § 147 odst. 1 a § 148 odst. 1

písm. c) tr.ř. a v řízení, jež mu předcházelo, v ustanovení § 2 odst. 5, odst. 6 tr.ř. v neprospěch obviněných A. ŠEDIVÉHO a M. NOVÁKA. Usnesení Vrchního soudu v Praze bylo zrušeno a zrušeno bylo též usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích - pobočka v Táboře z 18.2.1997, sp.zn. 9T 26/96, a byla zrušena všechna další rozhodnutí na obě citovaná usnesení obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo, pozbyla podkladu. Krajskému soudu bylo přikázáno, aby trestní věc obou obviněných v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. V té souvislosti pak uloženo, aby se tento soud znovu zabýval otázkou samotné přípustnosti trestního stíhání, včetně otázky případného promlčení trestního stíhání z pohledu ustanovení § 16 odst. 1 tr.zák. Stanoveno, pokud bude zachováno nezměněné složení senátu, že postačí až dosud ve věci provedené důkazy doplnit toliko osobním výslechem svědků Ladislava MANDLA a Josefa VOPLAKALA, bude-li ovšem provedení těchto výslechů před soudem možné, v krajním případě učinit tak vhodnou procesní formou i mimo hlavní líčení. Podaří-li se provedení důkazů zajistit, bude nutné všechny ve věci provedené důkazy hodnotit jednotlivě, v jejich souhrnu a i všech vzájemných souvislostech v plném souladu s ustanovením § 2 odst. 6 tr.ř., což bude platit i pro případ, že takové důkazy provedeny nebudou.

NS České republiky dále podotkl, že dojde-li krajský soud opětovně ke shodným skutkovým závěrům, pak při úvahách o právní kvalifikaci, zejména s ohledem na okolnosti případu, včetně vzájemného služebního postavení A. ŠEDIVÉHO a M. NOVÁKA na straně jedné a poškozeného A. JEŘÁBKÁ na straně druhé, nemůže pokládat za relevantní argumentaci obsaženou v písemném odůvodnění stížnosti pro porušení zákona, naznačující reálnou možnost právního posouzení stíhaného skutku jako trestného činu zneužívání pravomoci veřejného činitele v souběhu s trestným činem ublížení na zdraví. Upozornil na vyjádřený právní názor publikovaný pod č. 39/1996 Sb.rozh. trestní, že napadení policisty provádějícího služební zákrok, které má znaky trestného činu útoku na veřejného činitele, je nutno posuzovat je-li pachatelem voják (§ 90 tr.zák.), jako trestný čin vojenský.

Pokud jde o otázku aplikace rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii z 9.5.1960, vyslovil NS ČR názor, že nelze provádět zužující výklad amnestijního rozhodnutí, které je vyjádřením ústavního práva prezidenta republiky, v neprospěch obviněného jednostranným pojetím logiky aboličního ustanovení takovým způsobem, o jaký se pokusila ministryně spravedlnosti v podané stížnosti pro porušení zákona. Na závěr uvedeno, že pokud krajský soud znovu shledá, že A. ŠEDIVÝ a M. NOVÁK (či jeden z nich) se stíhaného jednání skutečně dopustili, nic nebude bránit v tom, aby bylo opětovně aplikováno odpovídající ustanovení rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii. Zvýrazněno, že

při dalším rozhodování bude krajský soud v souladu s ustanovením § 273 tr.ř. striktně vázán zákazem reformace in peius, protože bylo vysloveno, že zákon byl porušen výhradně v neprospěch obou jmenovaných. V dalším průběhu trestního řízení se proto nesmí jejich procesní pozice ve srovnání se stížnostmi pro porušení zákona napadenými usneseními v žádném ohledu změnit k horšímu.

Krajský soud po vrácení spisového materiálu a v průběhu prověřování zdravotní situace na straně obžalovaných, jakož i svědků, zjistil, že svědky Ladislava MANDLA a Josefa VOPLAKALA nebude možno vyslechnout přímo v hlavním líčení, ale bude nutné zabezpečit výslechy v místě jejich bydliště jiným procesně nezávadným způsobem. Dále pak zjistil, že nelze pro zhoršený zdravotní stav M. NOVÁKA ihned pokračovat v hlavním líčení. Posléze zjistil, že Milan NOVÁK dne 10.7.1998 zemřel. Vzhledem k tomu vydal krajský soud usnesení ze dne 31.8.1998, č.j. 9T 9/98-214, a rozhodl, že se podle § 231 odst. 1 tr.ř. z důvodů § 223 odst. 1 tr.ř. a s přihlédnutím k § 11 odst. 1 písm. e) tr.ř. trestní stíhání jmenovaného pro výše citovaný trestný čin a sdělený skutek zastavuje, protože v něm nelze pokračovat a musí být zastaveno proti tomu, kdo zemřel. Pokud jde o zmíněné svědky, ti byli dne 1.3.1999 v přítomnosti obhájkyne obž. Aloise ŠEDIVÉHO osobně vyslechnuti s tím, že jejich výpovědi po vysvětlení některých rozporů v jejich dřívějších výpovědích, budou v hlavním líčení přečteny.

Trestní věc vedená jen proti obž. Aloisi ŠEDIVÉMU byla projednána v hlavním líčení ve dnech 8. - 9. března 1999. Protože nedošlo ke změně ve složení senátu, nebylo nutno předcházející důkazy opakovat. Byly jen v podstatných rysech konstatovány v rámci zprávy o stavu věci a dosavadním řízení předsedou senátu. Poté se souhlasem stran za podmínek § 211 odst. 1 tr.ř. bylo dokazování doplněno o doplněná svědectví svědků Josefa VOPLAKALA a Ladislava MANDLA.

Krajská státní zástupkyně po provedeném dokazování navrhla, aby byl případ uzavřen konstatováním, že se skutek stal a je žalovaným trestným činem, přičemž trestní stíhání pak bylo zastaveno, protože na něj dopadá amnestie prezidenta republiky z 9.5.1960.

Obžalovaný prostřednictvím obhájkyne navrhl, aby při rozhodování v jeho trestní věci byla aplikována amnestie prezidenta republiky a trestní stíhání bylo zastaveno.

Krajský soud, jak mu bylo uloženo, všechny provedené důkazy zhodnotil jak jednotlivě, tak v souhrnu a na podkladě takového zhodnocení zjistil následující skutkový stav.

Dne 7.1.1953 o 07.00 hod. byl vyslán Alois JERÁBEK, nar. 16.1.1927, v té době četař z povolání a příslušník 16.

roty PSú 8237 Volary, spolu s Josefem VOPLAKALEM, tehdy vojínem a příslušníkem téže roty, na kontrolu úseku státní hranice. Jejich úkolem bylo provést demarkaci v příslušném hraničním úseku. V rozhodné chvíli A. JERÁBEK odzbrojil J. VOPLAKALA a překročil státní hranici směrem do Rakouska. J. VOPLAKAL na tuto situaci reagoval tak, že se přesunul ke stykové pohraniční hlídce. Informoval A. ŠEDIVÉHO jako velitele hlídky, že byl odzbrojen a že A. JERÁBEK uprchl.

A. ŠEDIVÝ rozhodl, že budou A. JERÁBKA pronásledovat. Vedle A. ŠEDIVÉHO se pronásledování A. JERÁBKA ještě zúčastnili další pohraničníci, a to Milan NOVÁK, tehdy příslušník 15. roty PSú 8237 Volary a Ladislav MANDL od téže jednotky. Všichni jeli po stopě, kterou vytvořil lyžemi A. JERÁBEK, přičemž se již pohybovali na cizím státním území. Když spatřili A. JERÁBKA a přiblížili se k němu, vyzývali jej k návratu. Protože neuposlechl jejich výzev, tak zahájili střelbu ze svých zbraní. Ta byla A. JERÁBKEM opětována. V průběhu dalšího pronásledování L. MANDL zdravotně odpadl. Dál za A. JERÁBKEM postupovali pouze A. ŠEDIVÝ a M. NOVÁK.

Při pronásledování pronikli do hloubky Rakouska do vzdálenosti kolem 1 500 metrů, a to v oblasti vymezené hraničními kameny 1/6 - 1/9 JV od kóty 1378 (Plechý) a obcí Zwiesselwiesen. Mířenou střelbou byl unikající A. JERÁBEK posléze zasažen a zraněn. Utrpěl průstřel levého stehna, pravé nohy a hrudníku vpravo se vznikem pneumothoraxu (vniknutí vzduchu do hrudní dutiny) a kolapsu pravé plíce s dobou léčení nejméně 6 týdnů. Po takovémto zranění byl A. ŠEDIVÝM a M. NOVÁKEM dostižen a poté byl zadržen a odtažen zpět na území tehdejší ČSR. Následně byl dopraven do vojenské nemocnice v Českých Budějovicích a ze zranění vyléčen.

Tehdejšími vyšetřovacími orgány se souhlasem tehdejší vojenské prokuratury byl A. JERÁBEK obviněn a zažalován pro pokus trestného činu velezrady. Podle trestního spisu tehdejšího Vyššího vojenského soudu Praha PSP 85, sp.zn. T 16/53, byl odsouzen pro zmíněný trestný čin k trestu smrti, ke ztrátě státního občanství a k povinnosti hradit náklady řízení. Rozsudek byl tehdejším Nejvyšším soudem potvrzen, resp. odvolání bylo zamítnuto. Nebyla mu udělena milost, a tak byl dne 5.12.1953 popraven. Takto se s ním tehdejší moc vypořádala rychle a nemilosrdně, bez jakéhokoliv náznaku akceptování argumentů uplatňovaných v jeho prospěch obhajobou i jím samotným. Teprve 23.7.1991 býv. Vyšší vojenský soud v Táboře v řízení podle § 2 odst. 2 zák.č. 119/90 Sb., o soudní rehabilitaci, rozhodl, že A. JERÁBEK je účasten rehabilitace podle daného zákona a vzhledem k tomu prohlásil rozsudek býv. Vyššího vojenského soudu Praha ze dne 15.7.1953, sp.zn. T 16/53, ve spojení s rozsudkem býv. Nejvyššího soudu ze dne 20.8.1953, sp.zn.

Tov 38/53, za zrušený ke dni 15.7.1953 a současně prohlásil za zrušená všechna další rozhodnutí, na zrušený rozsudek obsahově navazující, vždy k datu, kdy byla vydána. Trestní stíhání A. JERÁBKA pro skutek kvalifikovaný jako pokus velezrady podle § 5 a § 78 odst. 1 písm. c), odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. e), f) tehdy platného trestního zákona, bylo zastaveno.

Alois ŠEDIVÝ a spolu s ním v původním řízení i Milan NOVÁK, ohledně něhož bylo již trestní stíhání z výše citovaných důvodů zastaveno, k objasnění posuzovaného případu uplatnili na svou obhajobu tvrzení, že plnili v dobré víře rozkazem uložený bojový úkol, hlavně však, že v důsledku tehdejších prostorových a povětrnostních podmínek nevěděli úplně přesně, kudy vlastně státní hranice vede a nevěděli, kdy, v kterém místě, popř. zda vůbec státní hranici překročili. A. ŠEDIVÝ prostřednictvím své obhájkyne navíc poukázal na skutečnost, že je otázkou, zda vůbec jednal úmyslně. Je prý potřeba vycházet z tehdejšího jeho myšlenkového nazírání. V rozhodné době on i NOVÁK byli mladí a vycházeli z poučování, že narušitele je nutno vždy a za každých okolností zadržet. Potvrdil, že šel po vyznačené stopě, avšak nepřemýšlel, kde se vlastně pohybuje. Neměl tedy nějaký úmysl a vědomost o tom, že překročil státní hranici. V tomto ohledu by mohlo jít spíše o nedbalost. V těch místech, kde se ocitl, byl fakticky poprvé. A. JERÁBEK na ně střílel, a proto střelbu opětovali. Takovou činnost lze hodnotit jako přiměřenou a odpovídající nutné obraně. Navíc mu pak nelze přičítat k tíži, že později byl A. JERÁBEK postaven před soud, odsouzen a nakonec i popraven. Měl by být spíše zproštěn obžaloby. Pokud však soud dospěje k jinému závěru, mělo by být trestní stíhání zastaveno, když na případ dopadá amnestie prezidenta republiky.

Krajský soud i přes vznesené námitky není toho názoru, že by obžalovaný neznal situaci na státní hranici v posuzovaném úseku, že by jednal neúmyslně, resp. s neznalostí, že by překročil státní hranici a pohyboval se na cizím území.

Z provedených důkazů, a to i přes některé momenty, které lze charakterizovat jako korespondující s obhajobou A. ŠEDIVÉHO, vyplývá zcela jednoznačně, že k události, tedy k pronásledování A. JERÁBKA a k jeho zranění došlo na cizím státním území a v tom prostoru, jak popsáno ve výroku. Je to potvrzováno dokumentací založenou v trestním spise A. JERÁBKA, který také při výslechu výslovně prohlásil, a bezesporu průběh státní hranice jako tehdejší voják z povolání znal, když zabezpečoval též demarkaci, že se vše odehrálo na území cizího státu a že byl pronásledován třemi vojáky, z nichž poznal A. ŠEDIVÉHO, příslušníka stejné jednotky. Dále to je potvrzováno i výpovědí L. MANDLA, který zmínil, že další dva pohraničníci při pronásledování A.

JERÁBKA říkali, že jsou již v Rakousku. Zásadně takovou skutečnost doložil jako svědek K. TOMAN, který událost prověřoval. Vypověděl, že za účasti jednoho vojáka z rot, který se přímo akce zúčastnil, prošel trasu ke státní hranici. Tam si nechal průběh vysvětlit. Potvrdil, že došli na státní hranici po stopách do místa, kde skupina opustila území býv. ČSR. Potom se dívali na místo, kde se skupina měla vracet z Rakouska zpět na naše území. Viděl, že cestu do Rakouska vyznačovaly stopy lyží. Trasu na rakouském území zakreslil do plánu podle výpovědi tehdy zúčastněných vojáků. Že se A. JERÁBEK pohyboval po území cizího státu, je též potvrzováno svědectvím J. VOPLAKALA. Ten se zúčastnil demarkace státní hranice a potvrdil, že se s A. JERÁBKEM skutečně po státní hranici pohyboval, byť mezníky byly zasypány sněhem. Průběh státní hranice totiž znal a fakticky se řídil tím, že tam probíhal v lese jakýsi průsek. Když byl A. JERÁBKEM odzbrojen, tak ten poté překročil státní hranici a pohyboval se po rakouské straně někam ve směru k Trojmezí. Z toho dovodil, že směřuje do SRN.

I když J. VOPLAKAL nedokázal ani při doplněném dokazování uvést, co tehdy v informaci pro A. ŠEDIVÉHO a M. NOVÁKA sdělil, přesto potvrdil, že určitě oznámil, že mu utekl A. JERÁBEK a k tomu dodal, že se pohybuje směrem k Trojmezí. K témuž potvrdil, že JERÁBEK určitě státní hranici překročil. Je z toho zřejmé, když se A. ŠEDIVÝ a další pohybovali po stopě A. JERÁBKA, že státní hranici překročili a je z toho též patrné, že nemohli po učiněném sdělení ze strany J. VOPLAKALA pochybovat, že A. JERÁBEK uprchl a to nikoliv do vnitrozemí, ale do prostoru mimo probíhající státní hranici. Dále třeba uvést, že podle celé řady svědectví býv. pohraničníků z téhož prostoru pohraniční rot, ale také příslušných velitelů je dokumentováno, že každý pohraničník byl vždy podrobně seznámen s průběhem státní hranice a že tedy takto byl seznámen s jejím průběhem i A. ŠEDIVÝ. Z výpovědi J. ARNOŠTA, tehdejšího náčelníka štábu pohraničního praporu, vyplývá, že v zimním období bylo povinností velitele roty zajistit demarkaci státní hranice. Tou demarkací byla po státní hranici vyšlapána pěšina. Demarkaci prováděli velitel rot, ale i další funkcionáři, přičemž se toho zúčastňovali pohraničníci jako hlídky. Svědek L. BUDÍK potvrdil, že sloužil tehdy u 16. rot jako A. ŠEDIVÝ a že všichni po nástupu k rotě byli seznámeni s průběhem státní hranice. A. ŠEDIVÝ přitom patřil mezi starší vojáky. On sám byl kritického dne ve službě dozorčího rot. Potvrdil, že tehdy A. JERÁBEK s J. VOPLAKALEM šli na hlídku a bylo řečeno, že došli až ke státní hranici, kde JERÁBEK VOPLAKALA odzbrojil. Že byli vojáci seznamováni s průběhem státní hranice potvrdil též M. MÁLEK, J. ANDRLE, K. MERUNKA a další. Proto za tohoto stavu soud nepochyboval, že si musel být A. ŠEDIVÝ vědom, že se při pronásledování A. JERÁBKA pohybuje na cizím státním území a že tak fakticky již jedná protiprávně. Byl stejně jako jiní pohraničníci

poučován, že je zakázáno překračovat státní hranici. Stejně tak, že nesmí být ani použito střelné zbraně proti tomuto území, natož na takovémto cizím území.

A. ŠEDIVÝ byl povinen při výkonu služby na státní hranici respektovat zákon č. 69/1951 o ochraně státních hranic, řídit se nařízením tehdejšího ministra národní bezpečnosti č. 70/1951 Sb., pokud jde o právo příslušníka PS použít zbraně a posléze se řídit i Směrnicemi pro výkon služby pohraniční stráže z 21.7.1950, které tehdy i pro posuzované období upravovaly činnost pohraničníků a jednotlivých hlídek. Na podkladě ani jednoho z upravných ustanovení nebyl oprávněn vstoupit na cizí území a tam použít zbraně vůči jiné osobě, byť uprchlé z území ČSR. Je zřejmé, že byl příliš ideologicky zaujat a postupoval tak ve snaze naplnit sice bojový úkol, avšak překročil přitom meze svých tehdejších oprávnění. Proto nemůže ze sebe setřást odpovědnost či spoluodpovědnost za to, k čemu následně došlo.

Za daného stavu, kdy střelba, byť i vzájemná, byla realizována na cizím státním území, nepřichází v úvahu možnost hodnocení případu z pohledu obhajoby, že mohlo být jednáno v mezích nutné obrany. Podle § 13 tr.zák. čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvající útok na zájem chráněný tímto zákonem, není trestným činem. Nejde pak o nutnou obranu, byla-li obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku. V projednávaném případě A. JEŘÁBEK, pokud použil střelné zbraně proti zasahujícím pohraničníkům, tedy i proti A. ŠEDIVÉMU, činil tak jen proto, aby mu nebylo znemožněno realizovat svůj tehdy přijatý záměr. Nečinil tak z toho důvodu, aby někoho z pohraničníků zranil. Tak to sám vysvětlil ve svém řízení a objektivně je takový jeho cíl dokladován i tím, že nikoho nezasáhl. Naproti tomu A. ŠEDIVÝ a M. NOVÁK mířenou střelbou A. JEŘÁBKU zasáhli dokonce třikrát a těžce jej zranili, jak je prokazováno lékařskými zjištěními. Nejednali přitom v nutné obraně, ale zcela vědomě porušovali své povinnosti, když použili střelné zbraně mimo území republiky, což jim dovoleno žádnou normou nebylo. Nemohlo tedy jít z jejich strany o nutnou obranu.

Mířenou střelbou A. JEŘÁBEK byl těžce zraněn, přičemž přinejmenším A. ŠEDIVÝ musel vědět, že takovouto střelbou může dojít k vyvolání takového následku, jaký nastal. Konečně lze usuzovat, že cílem bylo zasáhnout A. JEŘÁBKU, aby mu byl znemožněn další útěk. Je proto dáno zavinění i k tomuto následku, a to zřejmě ve smyslu § 5 písm. a) tr.zák. Vlastní čin spočívající ve zbavení osobní svobody byl pak spáchán úmyslně. Objektem jednání se stala osobní svoboda ve smyslu volného pohybu člověka. Ke zbavení osobní svobody A. JEŘÁBKU došlo na cizím území neoprávněně, tedy bez zákonného oprávnění. Šlo o intenzivnější zásah, protože ve svých

důsledcích vyvolal uvěznění A. JERÁBKA a posléze i ten důsledek, jak byl shora popsán, i když takový důsledek nelze přičítat k tíži A. ŠEDIVÉMU. Takový výsledek si nepředstavoval a ani představit nemohl. Mohl si však představit, že dojde přinejmenším k tvrdšímu potrestání, což bude závažně postihovat osobní svobodu A. JERÁBKA. Proto krajský soud seznal, když vzal do úvahy všechny okolnosti případu prokazované i důkazy historické povahy, že došlo ke spáchání skutku uvedeného ve výroku tohoto usnesení a že tento skutek nutno po právní stránce hodnotit jako trestný čin zbavení osobní svobody podle § 232 odst. 1, 2 tr.zák.. spáchaný ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr.zák., a takto posuzovaný i za použití § 5 zák.č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu, a dnes platné právní úpravy uvedené v zák.č. 140/61 Sb., ve znění pozdějších předpisů, který je pro posouzení příznivější než zák.č. 86/1950 Sb., platný v době spáchání uvedeného trestného činu. Též pak i za použití § 17 odst. 2 písm. b) tr.zák., protože ke spáchání trestného činu došlo mimo území republiky, ale podle citovaného ustanovení se takový čin považuje za spáchaný na území republiky a také se trestnost posuzuje podle zákona naší republiky.

Jak bylo uvedeno, soud nedospěl ke stanovisku, i když k případu došlo před 46 roky, že by trestnost činu byla promlčena. Ustanovením § 5 zmíněného zákona došlo totiž k přerušení běhu promlčecí doby. Do promlčecí doby trestných činů se totiž nezapočítává době od 25.2.1948 do 29.12.1989, pokud z politických důvodů neslučitelných se základními zásadami právního řádu demokratického státu nedošlo k pravomocnému odsouzení nebo zproštění obžaloby. V době činu neměla tehdejší moc zájem případ řešit i podle tehdy platných zákonů ve vztahu k zasahujícím pohraničnickům. Naopak učinila tak sděleným způsobem pouze vůči A. JERÁBKOVÍ. Protiprávní činnost A. ŠEDIVÉHO tedy řešena nebyla, ale byla oceněna.

Za této situace se krajský soud neztotožnil s tvrzením obhajoby, že by bylo možno A. ŠEDIVÉHO zprostit obžaloby. Je však uznatelné, že tehdy jako mladý pohraničník vycházel z takového myšlenkového nazírání, které jej vedlo k popsánému jednání. Nešlo však o nedbalost, ale pouze o přílišnou zaujatost. Jestliže se ocitl v takových místech, kde k události došlo, poprvé, jak zmínil v obhajobě, pak tím spíše, když průběh státní hranice nepochybně znal a musel znát, si mohl být vědom, že se nachází mimo území republiky. Prostorové a povětrnostní podmínky nebyly pak takového charakteru, aby nevěděl, v kterém místě se nachází a kde došlo k překročení státní hranice. Viditelnost nebyla snížena, jak se podává i z jeho vlastní výpovědi a výpovědi dalších zúčastněných osob.

Po zhodnocení všech výše uvedených skutečností a při jejich konfrontaci s obsahem amnestie prezidenta republiky z 9.5.1960 (publikované ve Sb. zák. pod č. 54/60), zjistil krajský soud, že A. ŠEDIVÝ je účasten této amnestie a že podle části II. čl. V. rozhodnutí prezidenta republiky o této amnestii nelze v trestním stíhání pokračovat, když to nařídil prezident republiky, uživ svého práva udílet amnestie. Jmenovaný není totiž z použití této amnestie v žádném případě vyloučen a obsah amnestie plně dopadá na posuzovaný trestný čin. Takovéto rozhodnutí není pak v nesouladu s tím, co je obsahem již dříve citovaného rozsudku Nejvyššího soudu ČR. Proto soud rozhodl ve výroku tak, jak je obsahem tohoto usnesení, zvláště když bylo vysloveno, že zákon byl porušen výhradně v neprospěch obviněného a že se proto nesmí procesní pozice ve srovnání se stížností pro porušení zákona napadenými usneseními v žádném ohledu změnit k horšímu.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení může státní zástupce podat stížnost do tří dnů od jeho oznámení. Obžalovaný může v téže lhůtě prohlásit, že na projednání věci trvá.

V Táboře dne 9. března 1999

Za správnost vyhotovení:
Věra Cášková



Předseda senátu
JUDr. Jiří BERNÁT
v.r.